किंच यमादिभिर्योगमार्गैः आन्वीक्षिक्यापदार्थद्वयशोधनेनममार्चनध्यानादिभिर्वा वाशब्देनास्यपक्षस्यस्वातंत्र्यंदर्शयति एतैरुपायैर्योग्यंपरमात्मानंमनःस्मरेत् नान्यैः अतोऽन्यन्नकुर्यादित्यर्थः ॥ २४ ॥ ननुपापापत्तौप्रायश्चित्तंकार्यमेवतत्राह यदीति योगेनज्ञानाभ्यासेनैव एतच्चभक्तस्यापिनामकीर्तनाद्युपलक्षणार्थं नान्यत्कृच्छ्रादि॥२५॥ ननुनित्यनैमित्तिकंकर्मसत्त्वशोधकत्वाद्गुणः हिंसादिकंत्वशुद्धिहेतुत्वाद्दोषः तत्रचतन्निवर्तकत्वात्कृच्छ्रादिप्रायश्चितंगुणइतिविधिप्रतिषेधाभ्यामुक्तत्वात्प्रायश्चित्तंविनायोगेनैवकथंपापंदहेत्तत्राह स्वेस्वइतिसार्धेन सएवगुणःनेतरःतदुपपादयति यस्माद्विधिप्रतिषेधाभ्यामनेनगुणदोषविधानेनकर्मणांनियमःसंकोचःकृतः कुतइत्यतआह जात्याउत्पत्त्यैवाशुद्धानांसचप्राप्तानांसंगानांत्याजनेच्छया अयंभावः पुरुषस्याशुद्धिर्नामनप्रवृत्तेरन्याऽस्ति स्वाभाविकप्रवृत्त्यैवतस्यमलिनत्वात् नचसहसासर्वतोनिवृत्तिःकर्तुंशक्यते अतइदंनकर्तव्यमिदमेवकर्तव्यमित्येवंस्वाभाविकप्रवृतिसंकोचद्वारेणनिवृत्तिरेवक्रियते यथाचनप्रवृत्तिपरोवेदस्तथोत्तराध्यायेवक्ष्यामः उत्पत्त्यैवहिकामेष्वि

यमादिभिर्योगपथैरान्वीक्षिक्याचविद्यया॥ ममार्चोपासनाभिर्वानान्यैर्योग्यंस्मरेन्मनः ॥ २४ ॥ यदिकुर्यात्प्रमादेनयोगीकर्मविगर्हितम्॥ योगेनैवदहेदंहोनान्यत्तत्रकदाचन ॥ २५ ॥ स्वेस्वेऽधिकारेयानिष्ठासगुणःपरिकीर्तितः॥ कर्मणांजात्यशुद्धानामनेननियमःकृतः॥ गुणदोषविधानेनसंगानांत्याजनेच्छया ॥ ॥२६॥ जातश्रद्धोमत्कथासुनिर्विण्णःसर्वकर्मसु॥ वेददुःखात्मकान्कामान्परित्यागेऽप्यनीश्वरः ॥ २७॥ ततोभजेतमांप्रीतःश्रद्धालुर्दृढनिश्चयः ॥ जुषमाणश्चतान्कामान्दुःखोदर्कांश्चगर्हयन्॥ २८॥ प्रोक्तेनभक्तियोगेनभजतोमाऽसकृन्मुने॥ कामाहृदय्यानश्यंतिसर्वेमयिहृदिस्थिते॥ २९॥

त्यादिना अतोयोगिनःस्वाभाविकप्रवृत्त्यभावान्नप्रायश्चित्तादिविधिगोचरतेति ॥ २६ ॥ भक्त्यधिकारिणोभक्तियोगमाह जातश्रद्धइतिनवभिः मत्कथासुजातश्रद्धःअतएवान्येषुकर्मसुउद्विग्नः नतुतत्फलेषुविरक्तः तदाहवेदेति यद्यपिवेदतथाऽपितत्परित्यागेअनीश्वरःअशक्तः ॥ २७ ॥ एवंभूतोयःश्रद्धालुःसन् भक्त्यैवसर्वंभविष्यतीतिदृढनिश्चयःसन् ततःतदनंतरंमांप्रीत्याभजेत विषयांस्तुसेवमानोऽपितेषुप्रीतिंनकुर्यादित्याह गर्हयन्निति ॥ २८ ॥ कथंभजेतकिंवाततोभवतितदाह प्रोक्तेनेतिद्वाभ्याम् श्रद्धामृतकथायांमेशश्वन्मदनुकीर्तनमित्यादिना तत्रतत्रोक्तेनमामसकृन्नित्यंभजतः हृदय्याःहृद्गताः कामानश्यंति ॥ २९ ॥